

زندگی فلسطینی ها

درست مثل زندگی شیلیایی ها زیر چکمه های پینوشه است

نیر حسون، خبرنگار اسرائیلی

هاآرتز ۱۲ فوریه ۲۰۰۷

ترجمه مصطفی ناصر

قاضی شیلیایی، خوان گوسمان که از هفته گذشته از اسرائیل دیدن می کند می گوید: "زندگی فلسطینی ها تحت اشغال، یادآور زندگی مردم شیلی در دوره پینوشه است. آنجا نیز دگراندیشان را دشمن تلقی می کردند؛ یعنی آنها را به زندان می انداختند، شکنجه می کردند و می کشتند. آنجا نیز مردم نمی توانستند از جایی به جایی دیگر بروند، آزادی نداشتند و در برابر قانون از مساوات برخوردار نبودند." او اضافه می کند: "اینجا حتی وضع دشوارتر است و طولانی تر".

قاضی خوان گوسمان ۶۸ سال دارد و در دهه ۹۰ زمانی که مسئولیت پرونده تعقیب قانونی آگوستو پینوشه را به عهده گرفت به شهرت رسید. پینوشه در فاصله سالهای ۱۹۷۳ تا ۱۹۹۰ دیکتاتور نظامی شیلی بود. گوسمان یک نبرد طولانی قانونی را علیه پینوشه به پیش برد. به رغم مصونیت قضایی دیکتاتور سابق، گوسمان موفق شد علیه او چندین پرونده اتهامی ترتیب دهد و او را به دادگاه بکشاند. اما محاکمه او به خاطر وضع سلامتی اش هرگز به انجام نرسید. او دو ماه قبل در سن ۹۱ سالگی درگذشت.

هفته گذشته گوسمان به دعوت کمیته اسرائیلی مخالف تخریب خانه ها (ICAH) و مرکز خبرسانی آلترناتیو (AIC) به اسرائیل آمد تا امکان پیگرد قضایی اسرائیلی هایی که مسئولیت تخریب خانه ها را به عهده دارند، جهت طرح در دادگاههای اروپایی مورد بررسی قرار دهد. تا کنون اقدامات قانونی صرفاً علیه مقامات نظامی آغاز شده است. کمیته می خواهد غیرنظامیان را نیز به دادگاه بکشاند.

این کمیته فهرستی در اختیار دارد حاوی نام سه تن از مسئولین: یکی از روابط عمومی، دیگری از شهرداری بیت المقدس و یکی هم از وزارت کشور، که دستور تخریب خانه ها را صادر کرده اند.

هم اکنون کمیته در جست و جوی آن است که در یکی از کشورهای اروپایی که دادگاه هایش صلاحیت بررسی نقض حقوق بشر در عرصه بین المللی را دارا هستند، علیه این مسئولین اعلام جرم کند. گوسمان کسی است که می تواند این تقاضا را امضاء کند و رسمیت بخشد. اگر چنین پرونده ای باز شود قاعده‌تاً دستور بازداشت علیه این سه تن صادر خواهد شد و آنها برای سفر به اروپا با مشکل مواجه خواهند گشت.

پینوشه خصم بزرگ گوسمان ۱۰ دسامبر روز جهانی حقوق بشر درگذشت. گوسمان می گوید: "به من احساس رضایت دست نداد ولی غمگین هم نشدم. شیلی فرصتی تاریخی را برای بازسازی خود از دست داد. پس از دوران طولانی دیکتاتوری ۱۷ ساله که نظام قضایی نابود شده بود، این فرصتی بود تا این کشور استقلال خود را ثابت کند و نیز به شیلی و تمام دنیا نشان بدهد که هیچکس فراتر از قانون نیست. حتی پینوشه نیز می تواند محاکمه شود".

گوسمان با رأی دیوان عالی شیلی موافق نیست که حکم داده بود پینوشه به لحاظ روانی نمی تواند در دادگاه حاضر شود. او می گوید پینوشه تا آخرین روز زندگی اش از سلامتی روانی برخوردار بود.

گوسمان ۳۶ سال قاضی بوده است. در ژانویه ۱۹۹۸ وقتی که او در دیوان عالی سانتیاگو مقام قضاوت را داشت، مأمور شد تا به اتهامات پینوشه و افسران دیگر دایر بر نقض حقوق بشر رسیدگی کند. گوسمان ۹۸ شکایت را علیه پینوشه دریافت کرد. او به گوشه و کنار شیلی مسافرت کرد و تحقیقات جامعی را در رابطه با جنایات پینوشه به اجرا گذاشت.

چند ماه بعد، پینوشه در رابطه با قتل چند شهروند اسپانیایی در زمان حکومتش در شیلی، به دستور يك قاضی اسپانیایی در لندن بازداشت شد. يك دادگاه بریتانیایی حکم داد که به علت وضع وخیم جسمانی پینوشه، استرداد او به اسپانیا ممکن نیست و يك سال و پنج ماه بعد، وی به شیلی بازگشت. کمی بعد از آن گوسمان، اولین ادعای خود را علیه پینوشه به دلیل مسئولیتی که در رابطه با "جوخه های مرگ" یعنی واحدهای پلیس امنیتی که مسئولیت قتل ۷۵ تن از مخالفین رژیم را به عهده داشتند صادر کرد. گوسمان همچنین دستور داد که دیکتاتور سابق در منزلش تحت نظر قرار گیرد. این حکم توفانی سیاسی در شیلی برانگیخت: عناصر راستگرا و افسران نظامی جانب پینوشه را گرفتند و نیروهای چپگرا به خیابانها ریختند و به جشن و پایکوبی پرداختند.

ماریو سرناجر استاد علوم سیاسی دانشگاه عبری (اسرائیل) می گوید: "تشکیل دادگاه برای پینوشه مسأله ای ساده نبود. به نظر برخی از شیلیایی ها، پینوشه کسی بوده است که شیلی را از چنگ کمونیستها نجات داده بود". همچنین باید اضافه کرد که پینوشه با انتصاب خود به عنوان سناتور مادام العمر و نیز با وضع کردن قانون "عفو عمومی" برای خود مصونیت قضایی دست و پا کرد. این قانون همه کسانی را که تا قبل از سال ۱۹۷۸ مرتکب جنایت شده اند مشمول عفو نمود، اما گوسمان توانست با زیرکی راهی مناسب برای طفره رفتن از این قانون پیدا کند.

گوسمان می گوید: "من به دادگاه عالی شیلی ثابت کردم که اقدام به مفقود الاثر کردن مخالفان مشمول این قانون نمی شود (سرنوشت بیش از ۱۰۰۰ نفر از مخالفان رژیم تا امروز ناروشن باقی مانده است - نیر حسون). برای مثال پرونده آنهایی که ربوده شدند، موضوع جنایاتی است که تا سال ۱۹۷۸ نه تنها پایان نگرفته بلکه بعداً نیز ادامه داشته است و تا همین الآن هم ما به دنبال روشن کردن این مسأله ایم که بدانیم بر سر آنها چه آمده است. حتی اگر هم قانون عفو عمومی شامل بخش هایی از جنایات می شود اما همه آن ها را در بر نمی گیرد. دادگاه عالی شیلی استدلال مرا پذیرفت".

در سال ۲۰۰۱ دادگاه عالی شیلی حکم داد تا روند قضایی علیه پینوشه به دلیل عدم توانایی جسمی و روانی او متوقف شود. اما دو سال بعد گوسمان به مصاحبه ای دسترسی پیدا کرد که ژنرال پینوشه با شبکه تلویزیونی کوبایی های مقیم ایالات متحده به مناسبت سی امین سالگرد کودتای نظامی خود انجام داده بود. گوسمان می گوید: "پینوشه در رابطه با ۱۵۸ موضوع مختلف صحبت کرد و به نظر می رسد که از سلامت جسمانی و روانی مناسبی برخوردار است".

در پی این مصاحبه که نشان داد حال دیکتاتور به حد کافی خوب است تا در دادگاه حاضر شود، گوسمان تحقیقات قضایی را از سر گرفت. دادگاه عالی شیلی يك بار دیگر مصونیت قضایی پینوشه را لغو کرد و گوسمان این بار به خاطر اتهامات مربوط به عملیات کندر (Condor) پینوشه را تحت تعقیب قضایی قرار داد، عملیات کندر عملیات مشترک رژیم های نظامی آمریکای جنوبی برای قتل عام مخالفان چپگرا در دهه ۱۹۷۰ بود که طی آن صدها تن به قتل رسیدند [از جمله رك، به این مقاله: <http://www.peykarandesh.org/jonbeshIndex.html>]

گوسمان به خانه پینوشه رفت و از او بازجویی به عمل آورد. گوسمان نقل می کند: "پینوشه قادر بود که تفاوت بین خوب و بد را به خوبی بیان کند و همچنین او آگاهانه تشخیص می داد که پاسخ دادن به چه سئوالاتی به نفع او است و کدام به ضرر او. این بار بر خلاف بار اول، پینوشه زیاد به من روی خوش نشان نداد. او می دانست که من او را تحت فشار گذاشته ام. با وجود این او به من بی احترامی و پرخاش هم نکرد".

شش ماه بعد گوسمان موفق شد در رابطه با عملیات موسوم به کلمبو و ناپدید شدن بیش از ۱۱۹ کمونیست مخالف دولت، که اجساد آنها هرگز پیدا نشد، پرونده دیگری علیه او تشکیل دهد. اما این روند قضایی قانونی و تحقیقات مشابه دیگر تا زمان مرگ ژنرال آگوستو پینوشه هرگز به محاکمه وی منجر نشد.

با این حال گوسمان می گوید: "این تحقیقات قضایی لطف بزرگی در حق این کشور بود. این مسأله به روشنی نشان داد که در دوران دیکتاتوری پینوشه بر این کشور چه رفته است. بسیاری از شیلیایی ها وقایع مربوط به این دوران را باور نمی کردند، و این مسأله را ساخته و پرداخته کمونیستها می پنداشتند. ولی وقتی که این تحقیقات شروع شد، آنها هم شروع کردند به باورکردن. به یمن این تحقیقات، میهن من، هرگز برای بار دیگر به دامن يك دیکتاتوری سقوط نخواهد کرد. ما به اسپانیایی می گوئیم: هرگز چنین مباد!

پروفسور سرناجر با این نکته موافق است که «تأثیر گوسمان به این دلیل بود که او تلاش کرد نه از موضع يك خبرنگار یا مخالف سیاسی، بلکه با اتکاء به قوانین دمکراتیک پرونده پینوشه را دنبال کند. وی با پرتو افکندن به دوره سیاه

حکومت پینوشه در زدودن روایت های نادرست از ماجراهای این دوره نقش داشت. او بر دردناکترین اوضاع، بر زخمهای باز، بر حقایقی که در پرده مانده بود دست گذاشت و تغییراتی را در جامعه باعث شد هرچند حکمی علیه پینوشه صادر نشده باشد».

گوسمان شکی ندارد که زمامداران اسرائیلی نیز همانند افسران و مأموران پینوشه، بهای جنایت هایی را کهوی معتقد است آنها علیه فلسطینی ها مرتکب شده اند خواهند پرداخت. او می گوید: " با عبرت گرفتن از تاریخ به نظر می رسد عاقبت آنهایی که به ارتکاب جنایت علیه بشریت و نقض حقوق بشر دست زده اند، قرار گرفتن تحت محاکمه است، خواه این دادگاه بین المللی باشد خواه کشوری. دیر یا زود، نقض حقوق بشر در دادگاه طرح خواهد شد".

قاضی گوسمان در جریان این سفر با دو خانواده فلسطینی که خانه هایشان در عیساویه و آتور تخریب شده بود ملاقات کرد. یکی از این دو خانواده دو هفته بود که در چادری نزدیک ویرانه ها به سر می برد.

گوسمان می گوید: "به چشم خود دیدم که آنها گریه می کردند. تخریب هر خانه ای، ویران کردن شأن و خصوصیت انسان است، این از نظر قوانین بین المللی ممنوع است. من همچنین دیدم که چگونه در سرزمین های اشغالی دیوار می کشند. من این را نمی فهمم و اعتقاد ندارم که این قضیه به امنیت اسرائیل ارتباط داشته باشد. این غیر منطقی است. من مطمئن ام که راه های دیگری برای حفاظت اسرائیلی ها وجود دارد، و در همان حال، فلسطینی ها هم باید حفاظت شوند.

من مردم یهود را به خاطر رنجی که تحمل کرده اند و پیشرفت آنها را در عرصه های دانش، موسیقی و ادبیات تحسین می کنم. من اسرائیلی ها را درک می کنم، اما قلبم با مردمی است که تحت اشغال زندگی می کنند و حق آنها ضایع شده است. اسرائیل احساس می کند که قربانی ترور شده است، اما وقتی شما اینجا باشید، تصدیق می کنید که آنچه فلسطینی ها انجام می دهند مقاومت علیه اشغال است. این فلسطینی ها هستند که قربانی اند، استثمار می شوند، خانه هایشان تخریب می شود، با احکام اداری توقیف می شوند، به اموال آنها خسارت وارد می شود، آنها برای جا به جایی به مجوز رسمی نیاز دارند و شهرهای آنها به زندان های بزرگ تبدیل شده است. هیچ شکی نیست که قربانیان اصلی فلسطینیان هستند".

گوسمان قوی نمی دهد که علیه کسانی که مسئولیت تخریب خانه ها را به عهده دارند، ادعای نامه صادر کند. او می گوید: " من می خواهم در مورد این پرونده تحقیق و مشورت کنم، می خواهم ببینم که این قضیه چگونه پیش خواهد رفت ولی شکی ندارم که با ارجاع به حقوق بین المللی، غیرنظامیانی که به طور مستقیم مسئولیت نقض حقوق بشر را به عهده دارند و نیز سربازان، می توانند مشمول اعلام جرم شوند". مائیر مارگالیت هماهنگ کننده محلی ICAHD که از گوسمان برای سفر به اسرائیل دعوت به عمل آورده، می گوید: «گوسمان از نظام دادگستری اسرائیل قطع امید کرده است: ما احساس می کنیم که احتمال انجام تحقیقات از جانب اسرائیل وجود ندارد و راه چاره ای در داخل اسرائیل پیدا نمی شود، بلکه همه چیز روز به روز بدتر می شود. هر ساله تقریباً ۴۰۰ خانه را در بیت المقدس شرقی و سرزمین های اشغالی ویران می کنند».

گوسمان می گوید: " من در چارچوب یک مأموریت صلح به اینجا آمده ام. من می خواهم بحثی را دامن بزنم حول این قضیه که آنچه اینجا رخ می دهد قابل توجیه نیست. ما بر اساس تجارب مان در شیلی به این آگاهی دست یافته ایم که اقداماتی از نوع پیگیری قضائی، می تواند از ادامه نقض حقوق بشر جلوگیری کند. من از دولت اسرائیل درخواست می کنم، که به خاطر آبروی خودش و آبروی همه بشریت از ویران کردن خانه ها دست بردارد".

<http://www.haaretz.com/hasen/spages/824148.html>